

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان گزارش علمی (تحلیلی - مطالعاتی):

**نگاهی گذرا به بهره‌برداری شیلاتی از منابع آبهای داخلی کشور
(با تأکید بر مخازن سدها)**

نویسندگان:

نیما پورنگ، محمود رامین، مریم فروزد

شماره ثبت: ۵۹۴۷۵

تاریخ ثبت: ۱۴۰۰/۲/۴

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان گزارش علمی (تحلیلی - مطالعاتی): نگاهی گذرا به بهره‌برداری شیلاتی از منابع آبهای داخلی

کشور (با تاکید بر مخازن سدها)

نویسندگان: نیما پورنگ، محمود رامین، مریم فروزد

همکار(ان): -

ناشر: مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۴۰۰

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با

ذکر مأخذ بلامانع است.

صفحه	«فهرست مندرجات»	عنوان
۱.....		چکیده
۲.....		۱- مقدمه
۴.....		۲- جایگاه و اهمیت آبریزان در تامین امنیت غذایی.....
۴.....		۲-۱- نیم نگاهی به وضعیت در مقیاس جهانی.....
۷.....		۲-۲- نیم نگاهی به وضعیت در مقیاس ملی.....
۹.....		۳- سدها و بهره برداری شیلاتی از مخازن آنها.....
۹.....		۳-۱- تاریخچه سدسازی در ایران و جهان.....
۱۰.....		۳-۳- مشخصات برخی از سدهای بزرگ ایران.....
۱۱.....		۳-۴- بهره برداری شیلاتی از مخازن سدها.....
۱۳.....		۳-۴-۱- عوامل موثر بر تولیدات شیلاتی مخازن سدها.....
۱۴.....		۳-۴-۲- تحقیقات مرتبط انجام شده توسط موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور.....
۲۴.....		۴- نتیجه گیری و پیشنهادها.....
۲۵.....		منابع.....
۲۸.....		چکیده انگلیسی.....

چکیده

با توجه به کمبود منابع آبی در کشور از یک سو و ضرورت تامین غذای سالم برای جمعیت رو به رشد از سوی دیگر، همچنین با عنایت به نقش مهم آبریزان در ارتقاء امنیت غذایی مردم، اقدامات موثر در راستای حفظ این منابع آبی ارزشمند و درعین حال بهره برداری بهینه و پایدار از آن ها بسیار مهم و حیاتی می باشد. توسعه آبرزی پروری در کشور یک ضرورت اقتصادی است، زیرا ذخایر طبیعی آبریزان چه در آبهای داخلی و چه در آبهای سرزمینی کشور شدیداً تحت فشار می باشند و به نظر می رسد در آینده نزدیک جوابگوی بازار تقاضا نخواهند بود. از اینرو آبرزی پروری می تواند فشار صید بی رویه آبریزان را بر منابع آبی داخلی و دریایی کشور کاهش دهد و از این طریق به حفظ ذخایر طبیعی آبریزان کمک کند. امروزه با توجه به گسترش شبکه های آبیاری و مخازن پشت سدها، توجه فزاینده ای به استفاده بهینه از این منابع از جنبه آبرزی پروری در سطح جهانی معطوف شده است. در کشور ما با توجه به اینکه در چند سال گذشته منابع آبی فراوانی از این دست مورد بهره برداری قرار گرفته اند و شمار زیادی نیز در حال اجرا و احداث می باشند، لذا پتانسیل بالقوه قابل توجهی جهت آبرزی پروری موجود می باشد. تولید آبریزان در مخازن سدها، به دلیل عدم نیاز به سرمایه گذاری ثابت، از اقتصادی ترین روش های تولید آبریزان محسوب می گردد. موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور در طی دو دهه اخیر بیش از بیست مخزن سدهای مختلف کشور را از منظر ظرفیت سنجی کاربری های شیلاتی مورد مطالعه قرار داده است و نتایج حاصله را در قالب گزارشات علمی- کاربردی ارائه نموده است. شواهد حاکی از آن است که در مواردی که به توصیه های ارائه شده توسط این موسسه توجه شده است، نتایج کاملاً مثبتی در مسیر ارتقاء بهره وری و تولید پایدار حاصل شده است. پیشنهاد می گردد سازمان شیلات ایران با مشارکت موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور در اسرع وقت نسبت به تدوین یک برنامه دراز مدت به منظور بهره برداری بهینه و پایدار از این منابع آبی ارزشمند (با مد نظر قرار دادن ظرفیت برد اکولوژیکی، ملاحظات زیست محیطی و مبانی توسعه پایدار) اقدام نماید.

کلمات کلیدی: مخازن پشت سدها، غذای سالم، آبرزی پروری، بهره برداری پایدار شیلاتی، ملاحظات زیست

محیطی